

ליסטים אתם!?

1. רש"י בראשית פרק א פסוק א

בראשית - אמר רבי יצחק לא היה צריך להתחיל [את] התורה אלא (שמות יב ב) מהחודש הזה לכם, שהיא מצוה ראשונה שנצטוו [בה] ישראל, ומה טעם פתח בבראשית, משום (תהלים קיא ו) כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים, שאם יאמרו אומות העולם לישראל לסיטים אתם, שכבשתם ארצות שבעה גוים, הם אומרים להם כל הארץ של הקדוש ברוך הוא היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו:

2. סנהדרין דף צא עמוד א

כשבאו בני אפריקיא לדון עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון, אמרו לו: ארץ כנען שלנו היא, דכתיב ארץ כנען לגבלתיה, וכנען אבוהון דהנהו אינשי הוה. אמר להו גביהא בן פסיסא לחכמים: תנו לי רשות ואלך ואדון עמהן לפני אלכסנדרוס מוקדון, אם ינצחוני - אמרו הדיוט שבנו נצחתם, ואם אני אנצח אותם - אמרו להם תורת משה נצחתכם. נתנו לו רשות, והלך ודן עמהם. אמר להם: מהיכן אתם מביאים ראייה? - אמרו לו: מן התורה. - אמר להן: אף אני לא אביא לכם ראייה אלא מן התורה, שנאמר ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו, עבד שקנה נכסים - עבד למי, ונכסים למי? ולא עוד אלא שהרי כמה שנים שלא עבדתונו! - אמר להם אלכסנדרוס מלכא: החזירו לו תשובה! - אמרו לו: תנו לנו זמן שלשה ימים. נתן להם זמן, בדקו ולא מצאו תשובה. מיד ברחו, והניחו שדותיהן כשהן זרועות, וכרמיהן כשהן נטועות, ואותה שנה שביעית היתה.

3. מהרש"א חידושי אגדות, שם

ואיכא למידק בטענתם דכיון דבני אפריקא היו באים בראיה מן התורה מדכתיב בה ארץ כנען לגבולותיה ע"כ יאמינו במה שכתוב בתורה, ואם כן אין להם פתחון פה כלל, דכמה כתובים בתורה שהקב"ה נתן לישראל ארץ שבעה עממים וצוה שלא יחיו מהם כל נשמה ...

והנראה לפי זמן המעשה הזה שהיה בתחלת בית שני כי אלכסנדרוס היה בזמן שמעון הצדיק כדאיתא ביומא ותמיד מיום חורבן בית הראשון היה ידם תקיפה עלינו בתחלה יד כשדים ואחר כך יד מלכי פרס ומדי ואח"כ יד מלכות יון ומוקדן והיה טענת בני אפריקא על פי דברי התורה כי באמת ברשעתנו נטל הקדוש ברוך הוא הארץ מאתנו ונתנה לכם כמ"ש כי ברשעת הגוים האלה ה' אלהיך מורישם מפניך אבל הנה כבר אתם עשיתם כמונו כחטאת כל הגוים אשר סביבותיכם וקאה אתכם הארץ בחורבן בית ראשון והשליך אתכם לארץ אחרת בחטאתכם כאשר קאה אותנו בחטאתינו ועוד היום אתם בחטאתכם ובעונש הזה שיד אומות העולם תקיפה עליכם ולא טובים אתם מאתנו ואתם תשובו להאחז בארץ הזאת והנה אנחנו קודמים לזכות בה מצד ירושה דכתיב בה ארץ כנען לגבולותיה וכנען אבוהון דהנהו אנשי הוה ... :

4. רמב"ן בראשית פרק א פסוק א

ויש לשאול בה, כי צורך גדול הוא להתחיל התורה בבראשית ברא אלהים, כי הוא שורש האמונה, ושאינו מאמין בזה וחושב שהעולם קדמון, הוא כופר בעיקר ואין לו תורה כלל. והתשובה, מפני שמעשה בראשית סוד עמוק אינו מובן מן המקראות ... ויספיק לאנשי התורה בלעדי הכתובים האלה, ויאמינו בכלל בנזכר להם בעשרת הדברות (שמות כ יא) כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר במ וינח ביום השביעי, ותשאר הידיעה ליחידים שבהם הלכה למשה מסיני עם התורה שבעל פה:

אם כן ראוי הוא, כאשר יוסיף הגוי לחטוא, שיאבד ממקומו ויבוא גוי אחר לרשת את ארצו, כי כן הוא משפט האלהים בארץ מעולם, וכל שכן עם המסופר בכתוב כי כנען מקולל ונמכר לעבד עולם (להלן ט כז), ואינו ראוי שיירש מבחר מקומות היישוב, אבל יירשה עבדי ה' זרע אוהבו, כענין שכתוב (תהלים קה מד) ויתן להם ארצות גוים ועמל לאומים יירשו בעבור ישמרו חקיו ותורתיו ינצורו. כלומר, שגירש משם מורדיו, והשכין בו עובדיו, שידעו כי בעבודתו ינחלוה, ואם יחטאו לו תקיא אותם הארץ, כאשר קאה את הגוי אשר לפניהם:

5. דברים פרק ט, ה

לא בצדקתך ובישר לבבך אתה בא לרשת את ארצם כי ברשעת הגוים האלה יקנוק אלהיך מורישם מפניך ולמען הקים את הדבר אשר נשבע יקנוק לאבתך לאברהם ליצחק וליעקב:

6. רמב"ן דברים פרק ט

על כן חזר ובאר לא בצדקתך - שתהיה צדיק במעשה, ולא אפילו בלב ישר שהיה לך, רק ברשעת הגוים אבדו הם, ובעבור שבועת אבותיך ירשת אותה הארץ, כי אין החטא שלך יכול לבטל המתנה שנתן לאבותיך כי בשבועה נתנה להם.

7. רמב"ן בראשית פרק טו, יח

ביום ההוא כרת ה' את אברם ברית לאמר - הנה הקדוש ברוך הוא הבטיח את אברהם במתנת הארץ פעמים רבים, וכולם לצורך ענין. ... וכאשר צוהו על המילה אמר לו לאחזת עולם (להלן יז ח), לאמר שאם יגלו ממנה עוד ישובו וינחלוה.

8. חסד לאברהם, מעין ג נהר יב (מובא באם הבנים שמחה עמ' כג)

כל הדר בארץ ישראל נקרא צדיק הגם שאינו צדיק כפי הנראה לעינים, כי אם לא היה צדיק היתה הארץ מקיאו, כמו שאמר הכתוב: "ותקיא הארץ את יושביה", וכיון שהארץ אינו מקיאו - בהכרח הוא נקרא צדיק, ואף אם הוא בחזקת רשע.

9. אהבת יונתן, הפטרת בלק (מובא באם הבנים שמחה עמ' קיח)

כאשר יעברו עליהם כמה וכמה צרות, ואפילו הכי לא יעזבו את ה' ואת נחלתם ארץ הקדושה תוב"ב, וזהו יהיה עיקר תשובתם. כי התשובה צריכה להיות באותו מקום ובאותו מעשה, ועיקר חטאם בזמן הבית היה ירידתם למצרים, כמו שאמר הכתוב "הוי היורדים מצרים", ונשתרבו מזה חטאים גדולים. ולכך תהיה תשובתם לעתיד - שלא ינטשו את נחלתם.

10. דרשות הר"ן הדרוש הששי

ולפי זאת ההנחה אשר היא אמיתית, כן הוא האמת, שבעשית מצוה אחת לבדה על השלמויות כל ימיו יזכה בה לחיי העולם הבא, אבל לא יהיה כן בכל המצות, אבל יש מצוה שאפשר שישולם שכרה בעולם הזה לבד, ויהיה בכלל מה שאמר בפרק קמא דקידושין (לט ב) מי שזכויותיו מרובין על עונותיו דומה כמי שקיים כל התורה ולא חסר ממנה אפילו אות אחת, אבל אין ספק שיש קצת מצות שהן גדולות הערך רבות הגמול, עד שבמעטות מהם יזכה האדם לחיי העולם הבא... ובפרט נתבאר זה בענין התשובה.

11. מנחת יהודה (הרב יהודה אלקלעי), דף ו ע"ב אות ג (מובא באם הבנים שמחה עמ' קפה)

וכן לענין התשובה, שאם יאמרו לבעל תשובה שצריך דוקא תשובת המשקל בסיגופים ותעניות, וכיון שלא יוכל עשוהו יתיאש מן התשובה. אבל אם נאמר לו שבדבר אחד יהיה בעל תשובה גמורה ויזכה לחיי העולם הבא, ודאי יכבוש את יצרו ויזדרז במצוה אחת. וכן כתב מורי ורבי הרב המופלא וכבוד ה' מלא כהר"ר אליעזר פאפו צו"קל בספרו אלף המגן... ואם כך אמרו בתשובת היחיד, כל שכן בתשובת הרבים שלא שייך תשובת המשקל, ודאי שבקבלת מצוה אחת נקראים בעלי תשובה גמורה.

12. ספרי דברים פרשת ראה פיסקא פ

מעשה ברבי אלעזר בן שמוע ורבי יוחנן הסנדלר שהיו הולכים לנציבים אצל רבי יהודה בן בתי /דברים יא ל+ וירשתם אותה וישבתם בה ושמרת לעשות את כל החוקים האלה ואת המשפטים אמרו ישיבת ארץ ישראל שקולה כנגד כל המצוות שבתורה חזרו ובאו להם לארץ ישראל.